

БРОЈ 10 ЛЕНТА

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарја се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

У Пешти и у Берлину

Базел, 10. септембра.

Јављају из Пеште:

Председник мађарске владе, г. Александар Векерле, изложио је јуче у парламенту владин програм. За изборне реформе г. Векерле је рекао, да је његово мишљење у том питању исто, као и мишљење његовог претходника и да је немогуће регулисати то питање пред данашњим парламентом. Влада ће га оставити народном суду и извршиће нове изборе.

Што се тиче спољне политике, г. Векерле је изјавио: „Спољна политика ће остати онаква, како је већ изнесено у парламенту. Ми смо били први, који смо, верни царској жељи и у хармонији са нашим савезницима Немцима, не само изразили жељу да доведемо мир, већ да смо и потпуно готови да га закључимо.“

„Ово наше расположење за мир свечано је проглашено и у резолуцији Рајхстага, која је донесена споразумно са немачком владом и која се такође слаже са изјавом нашег министра спољних послова од 4 јула.“

Векерле је даље изјавио да је он, из разговора са владаром, стекао уверење, да цар Карло не мисли ни на какву модификацију дуалистичке форме монархије и да расправе о аутономијама у Аустрији неће имати никаквог утицаја на интегритет мађарске територије.

У име опозиције гроф Таса је изјавио, да се он потпуно слаже са изјавом председника владе. Гроф Карољи опомиње председника савета да буде на опрезу и да се чува сваког компромиса са грофом Тисом.

Лондон, 10. септембра

»Дејли Експрес« јавља из Амстердама: Доктор Михаелис је изјавио пред новинарима из Штутгарта, да ће Немачка, за који дан формулисати своје предлоге за мир, у облику одговора на Папину ноту. Нота ће се поднети цару, пре но што се улупи у Рим.

У дипломатским круговима постоји утицај, да ће Немачка у својим условима за мир истаћи, да је она готова да евакуише Белгију, северну Француску и Русију. Али се ниједна од ових евакуација неће извршити без услова. Услови ће бити, да Енглеска евакуише Месопотамију, Русија Јерменску и да се рести тушиу немачке колоније.

Немачка ће, ипак исто, тражити да се састане нова балканска конференција, на којој ће се упоредо са међународном конференцијом за мир, дефинитивно решити балканско питање.

Сигуран пут победи

Дописник једног француског листа интервјуисао је скоро генерала Сметса, члана ратног кабинета у Енглеској. Он је рекао:

Наша данашња полуукоченост, како је свет зове, резултат је само наше основне заблуде: да су једино од важности ефективи. Данас је рат, пре свега, рат оруђа. Ово се истина доцније увидело; али се може рећи, да је зло потпуно уклоњено и да је надмоћност на нашој страни. Што ипак не напредујемо брже, како се то жели, то је зато, што је употреба тог оруђа много користила у дефанзиви као код Вердена, те га је требало накнадити.

Пошто нас је искуство научило, ми смо у Француској усвојили тактику, која може бити није сувише очи-

гледна, али чији је резултат тако рећи математички сигуран. Она се састоји у стриктно ограниченим напредовањима на терену, који наш непријатељ није у стању да одржи због надмоћности наше артилерије. Ова напредовања стају нас најмање жртава, а задају непријатељу максимум губитака. Наша је офанзива била спора, али сигурна, и ми ћемо је и даље водити без одмора.

Генерал Сметс додао је: »Војна ситуација је повољна. У почетку могли смо и веровати, да ће победа, сто на сто, зависити од војничких успеха, али три године рата измениле су ту пропорцију, а и други елементи улазе данас у рачун. Кад узмемо у обзир и ове елементе исход рата, није више сумњив. Данас

смо ми победници, то Немци добро знају. Сутра неће бити у целој немачкој царевини ни једног човека, који то исто неће разумети. Крајњи резултат сталног притиска, који чини наша војска на непријатеља, већ се показује. И поред убеђивања у коминикеима, зар може бити икога који би још сумњао у осећање стрепње, које непрестано расте код наших непријатеља? И то када види да и најмањи народи устају против њега за слободу, када види да му се затварају сва новчана тржишта и где му је цела економска будућност компромитована?—Мржња према самом имену Немачке сваки је даном већа«.

Даље је Сметс рекао: Мир може бити близу или далеко, али сумње у исход овога рата не може бити. Немачка осећа, да је изгубљена и зато свесрдно жели мир. Али ми, пре него што и помислимо на њега, морамо бити уверени да смо способни да за навек учинимо крај војничком империализму, који је одговоран за овај рат. У пркос страшном крвопролићу дужност је наша, да продужимо овај рат, док казна не буде дубоко урезана у срцу немачког народа. Пре него што се буде примио ма какав мир, дужне су владе свију народа, да брижљиво промисле о његовим условима, јер од мира, који будемо потписали, зависиће и мир будућих нараштаја и срећа целога света«.

ЗВЕЗДИЦЕ

Зашто неки из Железничке Инспекције носе мамузе? Бар локомотива се не мора мамузати.

Гаргантуа

РАД Г. ВИЛЗОНА

Њ. јорк, 10. септ.

О. ганизаторима познате манифестације у Њујорку, на којој је и сам узео учешћа, председник Вилзон улупио је ово писмо: Ја вас молим да кажете свима присутнима, да сам ја свим срцем са њима и да ће их моје мисли пратити и с оне стране мора, са поверењем па и са зависти, јер бих волео и сам да будем са њима на бојном пољу, где се води одлучна битка за независност Сједињених Држава,

коју они воде уз остале народе.

У споразуму са Савезницима Г. Вилзон ставио се на чело покрета, да се помогне Русији у њеним садашњим приликама. Председник Сједињених Држава узео је иницијативу за израду једног устава, који ће предложити Провизорној Влади, а у коме ће се налазити извесне мере војничког, индустријског, економског и политичког реда.

САВЕТОВАЊА

Берн, 10 септ.

Јуче је у Берлину било више састанака између Кајзера и Хелфериха, с једне стране, и Кајзера и Хинденбурга с друге.

»Берлинер Тагеблат« мисли, да је циљ овим конференцијама реконструкција министарства и смењивање канцелара.

РУСКИ ПРОТЕСТ

Петроград, 10 септ.

Керенска влада улупила је један меморандум шпанском краљу Алфонзу, у коме протестује против зверског постојања Немачке према оним руским заробљеницима, који су интернирани у логору у Фридрихштату. Казне, које се примењују над овим заробљеницима, учиниле су, да многи умру страшноом смрћу. Туберкулоза и дизентерија пустоши у логорима руских заробљеника.

ФРАНКОВА ИСПОВЕСТ

Лондон, 10 септ.

»Дејли Кроникл« јавља ово о изјави др. Франка о покушају, да

Немци о Г. Вилзону

Одговор Г. Вилзона на Папину ноту, који на свечани начин изражава високу савезничку ратну паролу о демократизацији држава и народа, и у коме се изриком каже да се са империјалистичком Немачком у опште не може ни дискутовати о миру, јако је погодио Немачку. Писање њене штампе и нарочита јеткост у тону то најбоље показују.

»Берлинер Тагеблат« пише: „И ми желимо демократизацију Немачке, што је за Г. Вилзона неизоставни услов за мир, али то је чисто наше унутрашње питање, у које нема право никакав странац да се меша“.

„Локал Анцајгер“, који има званичне везе, пише у истом смислу: „Опскурност фразеологије Г. Вилзона пада нарочито у очи, кад се његовој

се побију српски и хрватски прваци у Хрватској:

Убиство српско-хрватских првака требало је извршити на пет дана пред предају ултиматума Србији. Франк је одбио да у томе узима учешћа и сад је ово изјавио:

»Ја сам био уверен, да је управник загребачке полиције Маравић покушао, да једним ударцем убије две муве: да се опрости словенских првака и да ко мпромитује моју странку. Чак ми је он и рекао доцније: »Заиста је штета што ти људи нису побијени«.

ИЗ БЕЛГИЈЕ

Амстердам, 10. септ.

Злато из банке у Руперсу пренесено је у Брисел.

Исхрана становништва све је гора. У многим крајевима Немци су отели сву жетву и конфисковали поврће. Хиљаде лица оболела су због рђавог квалитета хлеба.

КНЕЗ — ЛОПОВ

Царих, 10 септ.

Чешки лист »Право Лиду« јавља, да је оптужен за кривицу у ратним лиферицијама кнез Шварценберг, један од највећих сопственика земље у Аустрији и члан једне од највећих породица у двојној монархији.

Он је учинио више кривица, али ће правда тешко моћи погодити овог принца, кога у Аустрији штити положај његове повлашћене касте.

деklarацији о праву народа да управљају сами собом стави на супрот жеља немачког народа да и даље задржи истоветну управу. Г. Вилзон неће да нам да слободу, већ хоће да нам је отме“.

„Најесте Минхенер Нахрихтен“ кажу, да Савезници из Европе морају и сами бити незадовољни нотом свога друга из Америке.

„Франкфуртер Цајтунг“ бедежи са задовољством идеју о будућој економској једнакости међу државама, и показује особиту радост што Америка не тражи никакву оштету за лађе које су јој потоплене у сумаренском рату. Али, у свему осталом, одговор Г. Вилзона, по њиховом мишљењу, искључује сваку могућност за споразум. „Што је још горе, Г. Вилзон покушава да из опште ствари

нарочито издвоји питање о ре-
жиму и систему владавине у
опште. И у чему је, у ства-
ри, то право народа да рас-
полажу сами собом? После
кратког размислања, Г. Вил-
зону биће јасно, да демокра-
тија немачка нема горих не-
пријатеља од њега и његових
савезника. Говоримо отворе-
но: ако наши непријатељи ми-
сле, да долазак демократског
режима у Немачкој њима мо-
же нешто да користи, онда се
путо варају. Влада немачка,
већ четрдесет три године, во-
дила је чисто мирољубиву по-
литику. Ни најдемократскија
влада не би могла да води
дружничју политику.

Радикални лист „Морген
Пост“ и конзервативни „Дајче
Цајтунг“ веле, да ће немачки
народ остати неосетљив пре-
ма „хипокритским сугестијама
Г. Вилзона“ и ни по коју
цену неће га нико навести на
унутрашње немире, који би
ослабили снагу и отпор не-
мачког фронта.

Аустријски листови приско-
чили су такође у видат не-
мачкој штампи и дочекали су
врло оштром критиком од-
говор Г. Вилзона.

„Наје Фраје Пресе“ пише:
„Одговор је најпристраснији
експозе што се може замис-
лити. У њему никакве пра-
вичности нема. Он показује
нарочиту мржњу према Не-
мачкој, и доказ је да Г. Вил-
зон нема ни појма о немач-
ким политичким институцијама
и о немачком народу.“

„Рајхспост“ каже, да цен-
тралне царевине немају ни-
какве потребе да воде рачуна
о замјеркама које им упућује
Г. Вилзон, јер су те ствари
правно застареле.

„Најес Винер Тагблат“ пре-
поручује Г. Вилзону, да се не
меша у унутрашње ствари не-
мачког народа, „који ће, у
осталом, показати својим не-
пријатељима да ће жели дру-

ге господаре, осим оне које
има саза“.

Карактеристично је, да се
кроз целу ову кампању, из-
међу редова осећа неугодност
империјализма због овакве те-
ме и страх његов од будућ-
ности.

ЕНГЛЕСКА ПОБЕДА

Лондон, 10 септ.

Гајтерова Агенција са
западног фронта јавља:
„Значај наше победе
показује се очевидно.
То је била битка за
заузимање положаја ко-
ји доминирају и мисмо
у њој добили победу,
која ставља Немце, у
овом широком пределу
Фландрије, у најнепо-
вољнији положај.“

Више најбољих не-
мачких дивизија тако
су пропале, да су се
морале повући са фран-
та, јер нису више ни
за какву употребу.“

ПРЕТЊЕ

Амстердам, 10. септ.

„Франкфуртер Цајтунг“ пи-
ше, да је обуштава извоза у
гља из Немачке у Холандију,
само привремена. Али би Хо-
ландија добро урадила да овом
приликом промисли, шта би
наступило ако она не би Не-
мачкој учинила оно што је
њој потребно, да би могла по-
правити курс.

БУГАРСКИ МИР

Рим, 10 септ.

Одговор Бугарске на
Папину ноту стигао је
у Ватикан. У њој се
пристаје на закључење
мира на основу етно-
графских резултата пре
првог балканског рата.

Даље се пристаје на
просту исправку српско
бугарске и грчко-бугарске
границе и тражи
целу Добруцу.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Источна војска. — А-
вијатика је постала ак-
тивнија. Успешне ре-
зултате имала је бри-
танска авијатика у об-
ласти Демир Хисара.
На многим тачкама на
ставља се јака артиље-
ријска канонада. Прек-
јуче су једно францу-
ско одељење и једно о-
дељење Есад-Пашине
војске имали успеха
у долини Шкумбе. —
Запленили су два ми-
траљеза и заробили 442
војника.

Јака активност обе арти-
љерије на целом фронту Ене,
нарочито у области Серни и
Курси.

У Шампањи Немци су из-
вршили напад на Француске
положаје између Мезон де
Шампањ и Мен де Масж, и
успели су да уђу у неке де-
лове ровова, одакле су их
Французи истерали после живе
борбе.

На десној обали Мезе ар-
тиљериска акција.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Непријатељски про-
тив напади настављени

су синоћ на фронту
Ивр—Комин. Биле су
ангажоване јаке немач-
ке снаге, али нису има-
ле никакве резултате.
На једној тачки непри-
јатељ је успео да про-
дре у наше линије, али
је одбијен против на-
падом. На свима другим
тачкама, трупе из за-
падног Лангшајра и Лон-
дона, сузбиле су непри-
јатељску пешадију, на-
невши јој велике гу-
битке. После два сата
врло упорне борбе, за-
држали смо неповређе-
не наше линије. Непри-
јатељ је имао изузетно
тешке губитке.

Преко дана, опет су
биле упорне борбе јуж-
но од пута Ивр-Менен.
Непријатељ се напре-
зао свом снагом, али
безуспешно, да повра-
ти вис Хамлетове куле.

РУСКИ КОМИНИКЕ

На југозападном и румун-
ском фронту било је више
ваздушних борби. Четири не-
пријатељска апарата оборено

је у немачке редове. У пре-
делу, југоисточно од Ковела,
руски авијатичари су бомбар-
довали непријатељске логоре
код села Шеремоконо и Јино.

РУМУНСКИ КОМИНИКЕ

У Буковини, на разним
секторима, било је живље
пушкарање и патроле су
биле активније. Неприја-
тељ је покушао да нападне
два васа који су држали
Руси; али је одбијен са гу-
бицима. У области северно
од Фочани и на путу који
води из тог места, непри-
јатељ је покушао да изађе
из ровова, пошто је прет-
ходно извршио јако бомбар-
довање топовима свих ка-
либара и гранатама са о-
тровним гасовима. Румун-
ска артиљерија је преду-
хитрила и осујетила овај
напад. На Серету и на Ду-
наву слаба активност ар-
тиљерије.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јуче је дуж целог фронта
било јаких артиљериских ду-
ела. У патролној акцији се-
веро источно од Горице, зар-
обљено је неколико војника.
Последње ноћи три наши
дирижабла, успешно су баца-
ли 4 тоне бомба и велику
количину других експлозива
на непријатељске логоре и
железничке пруге.

ШТРАЈК ИЛИ БУНА?

Цирих, 10 септ.

Аустријске војне власти
претерано строго поступају
према штрајкацима, који су
били умешани у недавне не-
реде. Пре кратког времена,
око 4000 металургијских рад-
ника штрајковали су. Сад се
њима суди под оптужбом, да
су дизали буну против цар-
ских власти.

СТРАНИ ПОДАНИЦИ

Њујорк, 10 септ.

Сенат је усвојио резолуци-
ју г. Чемберлена, која је у
исто време поднета и парла-
менту. Том ре олуцијом тра-
жи се, да се сви странци, ко-
ји живе у Сједињеним Држа-
вама више од једне године,
позову под заставу, изузима-
јући оне, који су ослобођени
уговорима и поданици непри-
јатељских држава. Гако би
се добило још око милион
војника. Поданици савезнич-
ких и неутралних држава не
би били обавезни ступити у
војску, али би у року од 90
дана морали да напусте Сје-
дињене Државе.

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Лондон. — »Дејли Теле-
граф« јавља из Њујорка: За-
брана извоза злата и сребра
отпочела је да важи. Она је
донета, да се Немачка спречи
да дође до метала. Та забра-
на неће се примењивати пре-
ма Савезницима.

Штокхолм. — Овде се са-
стао одбор, који ће проучити
организацију авијатичарске
службе између Шведске и Не-
мачке. Полазна станица била
би шведска варош Фрелеборг,
а место исцрцавања Сасниц у
Немачкој Један банкар у
Штокхолму повудио је као
помоћ том предузећу четири
милиона круна.

НЕМАЧКЕ ИНТРИГЕ

Њујорк, 10 септ.

У Филадельфији извршен је
претрес у редакцији немач-
ког листа Тагблат. Том
приликом нађено је више до-
каза, да су немачки агитатори
добили новац из Немач-
ке преко Мексика и да је би-
ла организована завера, да се
омету припреме за рат у Сје-
дињеним Државама.

У узапђеној преписци има
и писама неких чланова кон-
греса.

ДОГАЂАЈИ

БОМБАРДОВАЊЕ БИТОЉА

Има неколико дана
како Бугари опет туку
Битољ сваког дана, а
прекјуче 8. ов. месеца
избацили су на варош
преко 200 граната. На
срећу, сем једног рањеног,
других жртава није
било.

34 куће су оштећене
непријатељском ватром
а једна потпуно изго-
рела.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛОНДОН. — Према јед-
ној депеши из Штокхолма
Рајтеровој Агенцији, резул-
тат избора у Шведској за-
вршен је потицим поразом
конзервативаца.

ЦИРИХ. — Председник
бугарске владе Радославов
изјавио је дописнику „Нове
Сл. Пресе“, да бугарска вој-
ска неће оставити оружје
пре него што дефинитивно
не добије Кавалу и Серез,
који су од особите важнос-
ти за Бугарску.

ЊУЈОРК. — Америка
је усвојила за аеропла-
не најбољи мотор, који
је у овом рату израђен.
Г. Бекер, министар вој-
ни, изјавио је, да треба
овај мотор сматрати као
највећи напредак, који
су Сјед. Државе учиниле
од почетка свог сту-
пања у рат.

ЊУЈОРК. — Одбор
Народне Одбране у спо-
разуму са хрватским и
словеначким одбором,
једнодушно је решио,
да створи нове легије,
које ће ићи на балкан-
ски фронт. Образована
је једна комисија, која
ће примати нове добро-
вољце.

БЕРН. — „Крајц Цајтунг“
пише, да би независна Бел-
гија под Немачком, после ра-
та била врло напредна. Пан-
германисти воде опозицију у
парламенту, да натерају владу
да се изјасни да Белгија при-
падне Немачкој.

ЊУЈОРК. — Немачки кон-
зул на Филипинима, Конрад,
који је раније покушао да
изазове побуну и да нанесе
штете америчкој трговини,
стављен је под полицијски на-
зор.

ПЕТРОГРАД. — Једна
депутација финског Сена-
та дошла је код Керенског
и захвалила влади за про-
ширење финских права, ак-
том од 30. августа. Депу-
тација је уверила владу, да
ће Финци у свему бити са
руским народом.

ПЕТРОГРАД. — Органи-
зација Врховне Команде
потпуно је завршена. Нај-
виша команда већ је при-
мила дужност.

ЦИРИХ. — Јављају
из Беча, да је Рајхсрат,
који је требао да се
састане 6 септембра,
због неких тешкоћа од-
ложен до 20 октобра.

СОЛУН. — Један фран-
цуски одред извршио је
јуче испад у области
Охридског језера и вра-
тио се у своје ровове
са 382 заробљена ау-
стријска војника и 38
официра Заплењено је
више митраљеза и мно-
го пушака.

БЕРН. — У политичким
круговима у Прагу очекује
се, да ће за председника
Чешког Националног Саве-
та бити изабран Крамарж
на место Матуша, који се
повлачи.

ЦИРИХ. — »Форверц« на-
ставља кампању против кан-
целара. »Фосаше Цајтунг«
каже, поводом ове кампање:
»Цар није ни помишљао на
Михаелса за канцелара, али
је социјалистичком опозици-
јом био принуђен на ову ком-
бинацију.“

ПАРИЗ. — После по-
раза на изборима, швед-
ска влада ће се проме-
нити. Нова влада биће
либерална, и од њеног
доласка биће немогући
сви неспоразуми изме-
ђу Шведске и Споразума.

ПАРИЗ. — Социјалистич-
ки посланик Рендел рекао
је у парламенту да је про-
мена владе наступила зато
што народ тражи да се
рат води јаче. Народ оче-
кује, према томе, да ће вла-
да одговорити његовим же-
љама.

БЕРН. — Да би по-
дигла курс немачком
новцу, нарочито у Швај-
царској, немачка влада
наредила је, да сваки
мора пријављивати злато.
Ко то не би учинио
биће кажњен са 1500
марака или 8 месеци
затвора. Исто тако сва-
ки мора пријавити и
стране вредеће папире,
било неутралне или савез-
ничке, као и немачке
изнад 100 марака;
затим све чекове изнад
500 марака и све мени-
це изнад 1500 марака.

ЖЕНЕВА. — Путници из
Цариграда причају, да је
папирни новац у Турској
потпуно заменио метални.
Пуштене су у саобраћај и
поштанске марке од два
гроша.

МАЛИ ОГЛАСИ

ПИВНИЦУ и РЕСТОРАЦИ-
ЈУ »БЕОГРАД«

Отворили смо понова после
пожара и снабдели је пићем
и правом српском кућном. Ре-
сторан је у улици Басилеос
Ђорђа бр. 74—76, трамвајска
станица Вали паша, прва после
Марсова поља, а преко пута
Американског конзулата. —
Ђира К. Васић трг. из Бео-
града и Ваца Златаревић, ре-
сторатер. 2—10

Милан П. Видић, Бр. п.
111, моли Драгомира Видића
да му се јави на горњу адре-
су, ради важног саопштења.

Др. Алберт Гатењо, па-
риски зубни лекар са 18 го-
дина искуства лечи уста за
4 до 5 дана завршен рад. Ва-
ди зубе без икаквих болова.
— Егнатијева ул. 339 9—12